

PATIËNTENRECHTEN, MEER DAN EEN WET ALLEEN: WAT KAN EEN (BIJNIE)PATIËNT BEST IN HET ACHTERHOOFD HOUDEN OP EEN CONSULTATIE BIJ ZIJN ARTS?

INTERVIEW PATIËNTENRECHTEN MET
PROF. DR. TOM GOFFIN

ALS PATIËNT HEB JE RECHT OP EEN KWALITEITSVOLLE BEHANDELING

Wat houdt kwaliteitsvol concreet in?

De wet Patiëntenrechten van 2002 in België is meer dan een wet alleen, het gaat hier ook over een Kwaliteitswet die meer concreet is gemaakt.

Deze wet met heel recent een aanpassing biedt een breed kader waarin kwaliteitsvolle behandeling beschreven wordt naar handelingen en normen toe die gangbaar zijn en die aan zorgverleners worden opgelegd.

Het is een krachtterm die een grote lading dekt met thema's zoals :

- Recht op vrije keuze van zorgverlener.
- Recht op kwaliteitsvolle dienstverlening.
- Recht op informatie over de gezondheidstoestand.
- Recht op vrije Geïnfomeerde toestemming.
- Recht op een zorgvuldig bijgehouden en veilig bewaard patiëntendossier.
- Recht op intimiteit en bescherming van het privéleven.
- Ook het Recht op klacht valt hier onder.

De Patiëntenwet gaat niet uit van schuld maar gaat uit van het principe te willen verbeteren.

RECHT OM ZELF EEN ARTS TE KIEZEN

Een patiënt mag in België zelf zijn/haar arts kiezen, zowel wat huisarts als specialist betreft:

Kan ik als patiënt ook eisen van mijn huisarts dat ik doorverwezen wordt naar een specialist?

- Daar kan ik geen eenduidig antwoord op geven. Een huisarts kan en mag zelf beslissen om dit niet te doen. Beter is om in gesprek te gaan, te motiveren waarom men doorverwezen wil worden (bv omwille van een uitgebreide familiale voorgeschiedenis). Samen beslissen (shared decision) is meestal de beste aanpak.

Kan ik als patiënt vragen aan de specialist in hoeverre hij gespecialiseerd is in mijn ziekte? Of hoe vaak hij een specifieke operatie uitvoert?

- Ja, dit kan op basis van Recht op vrije keuze. Dit mag geen verrassende vraag zijn voor de zorgverlener gezien zij de verplichting hebben een portfolio bij te houden.

PATIËNTENRECHTEN, MEER DAN EEN WET ALLEEN: WAT KAN EEN (BIJNIE)PATIËNT BEST IN HET ACHTERHOOFD HOUDEN OP EEN CONSULTATIE BIJ ZIJN ARTS?

INTERVIEW PATIËNTENRECHTEN MET
PROF. DR. TOM GOFFIN

Als patiënt is het belangrijk te weten of een arts al dan niet geconventioneerd is. Wat betekent dit precies en welke gevolgen heeft dit voor de patiënt?

- Dit staat niet in de Patiëntenrechtenwet en hangt af van de zorgverlener. Een geconventioneerd zorgverlener rekent de tarieven aan die officieel bepaald zijn door het RIZIV. Indien niet expliciet vermeld staat dat de arts niet geconventioneerd is gelden de normale terugbetalingsvoorwaarden volgens de tarieven van de nomenclatuur. Wanneer de arts niet geconventioneerd is geldt een mindere terugbetaling voor de patiënt.

Kan ik eisen om de arts specialist te zien ipv de assistent specialist in opleiding?

- Je zou kunnen stellen dat het Recht op vrije keuze hierin bepalend is maar de keuze voor een bepaald ziekenhuis met een bepaald organisatiemodel (bvb een Universitair Ziekenhuis) kan gevolgen hebben voor de patiënt zoals welke zorgverlener de consultatie op zich neemt. Men kan dit dus niet eisen, maar men kan wel de vraag stellen. Afhankelijk van de omstandigheden op dat moment kan daar mogelijks aan tegemoet gekomen worden.

Kan ik afdwingen om vroeger op consultatie te gaan?

- Dit valt onder het Recht op informatieverstrekking. Motiveren waarom je vroeger op consultatie wil gaan is hierbij belangrijk. Ook hier geldt dat BEP (Bewust Eigenwijze Patiënt) zijn een positieve ingesteldheid is.

Kan ik met de arts afspreken wat te doen bij een (dreigende) crisis? Waar kan ik dan terecht? Kan ik een bepaald nummer bellen voor advies?

- Ook hier is er Recht op informatieverstrekking. Wanneer dit niet goed loopt, bvb niet bereikbaar per telefoon of enkel per mail en dus genoodzaakt tot Spoedopname zou men er in het ziekenhuis moeten aan denken om het kwaliteitskader te herevalueren.

Kan ik als patiënt eisen om de Solu-cortef (noodspuit) voor te schrijven?

- Gezien de noodzaak van Solu-coref bij een bijniercrisis en in het kader van kwaliteitsvolle behandeling, JA. Wees ook hier BEP.

Heb ik recht op een second opinion en hoe pak ik dat aan?

- De wet biedt hier geen rechtstreeks antwoord op. Ook hier luidt het advies om in dialoog te gaan. Ideaal is als dit een gezamenlijke beslissing kan zijn. Wanneer het wantrouwen onoverbrugbaar is neem je als patiënt zelf het initiatief, jij bepaalt volgens Recht op vrije keuze. Indien je dit als patiënt niet zelf aankan mag een vertrouwenspersoon de stap zetten. Informatieverstrekking mag hierbij geenszins achtergehouden worden.

PATIËNTENRECHTEN, MEER DAN EEN WET ALLEEN: WAT KAN EEN (BIJNIE)PATIËNT BEST IN HET ACHTERHOOFD HOUDEN OP EEN CONSULTATIE BIJ ZIJN ARTS?

INTERVIEW PATIËNTENRECHTEN MET
PROF. DR. TOM GOFFIN

Wat kan ik doen wanneer ik niet tevreden ben over de zorg?

(Ombudsdienst, maar wat als die niet reageren?)

- De Ombudsdienst kan enkel bemiddelen maar ze moeten wel reageren. Indien dit toch niet gebeurt kan je je huisarts inschakelen om woord te vragen. Of hogerop gaan bij de Federale Ombudsdienst Rechten van de patiënt (Brussel).

RECHT OP INFORMATIE OVER DE GEZONDHEIDSTOESTAND

Hoe verloopt de informatieverstrekking over mijn gezondheidstoestand optimaal?

- Doorgaans wordt het medisch dossier elektronisch bijgehouden. De informatieverstrekking dient in begrijpelijke taal uitgelegd met recht op opnieuw uitleggen, eventueel ook op papier. De zorgverlener kan een moeilijk woord opschrijven waarna je het kunt opzoeken. Er kan ook een verwijzing naar een professionele website meegegeven worden (bvb: Bijniernet). De zorgverlener dient er op toe te zien dat je de informatie goed hebt begrepen. Een geluidsopname is enkel toegestaan met wederzijdse toestemming.

Er is ook recht op geen informatie, kan u daar iets meer over zeggen?

(dit doet niet af aan het recht op kwaliteitsvolle zorg).

- Volgens de wet van 2002 dient men het Recht op geen informatie te respecteren tenzij de zorgverlener vindt dat dit recht overruled moet worden. Als verdere behandeling bijvoorbeeld grote gevolgen heeft, wanneer de patiënt terminaal is... Dit is echter geen gemakkelijke inschatting. Dit kan volgens noodzaak door de zorgverlener op het Ethisch Comité besproken worden. Men kan er ook voor kiezen dat de partner zich laat informeren over jouw gezondheidstoestand. Wanneer informatieverstrekking zich toch om bepaalde redenen opdringt kan dit gradueel gebracht worden, met tussenstappen.

RECHT ALS PATIËNT OP INZAGE VAN HET MEDISCH DOSSIER

Wat houdt het recht op inzage precies in? Kan ik een kopie van mijn medisch dossier eisen?

- Ja, er is absoluut recht op inzage van het dossier zolang daar geen gegevens van derden in vermeld staan (partner, kinderen). Ja, je kan als patiënt een kopie eisen van jouw medisch dossier, de eerste is gratis.

PATIËNTENRECHTEN, MEER DAN EEN WET ALLEEN: WAT KAN EEN (BIJNIER)PATIËNT BEST IN HET ACHTERHOOFD HOUDEN OP EEN CONSULTATIE BIJ ZIJN ARTS?

INTERVIEW PATIËNTENRECHTEN MET
PROF. DR. TOM GOFFIN

RECHT OP EEN VERTROUWENSPERSOON

Wat is een vertrouwenspersoon eigenlijk? Wie mag vertrouwenspersoon zijn en wat is zijn/haar rol?

- Iedereen kan vertrouwenspersoon zijn, maar het is enkel de patiënt zelf die beslissingsrecht heeft. Er kunnen meerdere vertrouwenspersonen aangeduid worden. Er wordt verwacht van de vertrouwenspersoon verwacht dat men het beroepsgeheim respecteert. Let wel, het lijkt geen goed idee om jouw verzekeringsagent als vertrouwenspersoon aan te stellen gezien andere belangen kunnen meespelen. Denk dus goed na over wie je kiest als vertrouwenspersoon. Bij elke dienst dient men te herhalen dat men vertrouwenspersoon is gezien dat meestal niet centraal geregistreerd staat (in de toekomst zal een Centraal Register voor vertrouwenspersonen opgesteld worden). Vertrouwenspersonen mogen standaard aanwezig zijn op de consultaties. Er is wel Recht op intimiteit maar ook dan mag de vertrouwenspersoon aanwezig zijn als de patiënt dat wil en zich daar beter bij voelt.

Opmerking: een vertrouwenspersoon is geen vertegenwoordiger. Een vertegenwoordiger (officieel bekrachtigd) bij een patiënt die zelf niet kan beslissen krijgt beslissingsrecht, een vertrouwenspersoon niet.

Het artikel is verschenen in de Bijnier van juli 2024. (Nederlandse Bijnierverseniging)

Interview Patiëntenrechten Prof. Dr. Tom Goffin

- Vakgroep Volksgezondheid en eerstelijnszorg
- Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen UGent
- Voorzitter Federale Commissie Rechten van de Patiënt